

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

Qvæstio XVIII. In Tit. XVIII. De Confessis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

locus non erit, juxt. doctrinam gloss. V. *possessorem, & declarat.* Card. hic, n. 13. Joan. Andr. *ad Specul. sub hoc tit. vers. sed propter*: dixi autem de possessore *non-dum triennali*; nam dispositioni hujus Clementinæ non est locus contra illum, qui jam per triennium illius beneficii pacificam habuerit possessionem; quia lex iniquum judicat, ut possessor, qui pacificè triennio possedit, sua possessione privetur, propter primam tantum sententiam in Romana Curia latam, à qua appellatum est; licèt enim pro ipsa in favorem Actoris aliàs præsumatur, contra ipsum tamen Actorem, qui tanto tempore tacuit, præsumptio est, quæ quidem triennali possessori favet; sic justum & conveniens fuit, ut hæc præsumptio triennalis possessionis præsumptionem sententiæ excluderet, ut optimè advertit Card. hic, n. 18.

1387. Sequitur 4. licet attentio jure communi, de quo in *c. ult. b. t. cum similibus*, quando Reus possessor à sententia contra eum lata appellat, rei petitiæ fructus, non autem res ipsa sequestrari debeant: in hac tamen nova Ecclesiastici beneficii se-

questratione non tantum fructus, sed & ipsum beneficium in totum sequestrari, ut notat gloss. V. *beneficium; omnes in c. examinata, de judic.* Unde per talem beneficii Ecclesiastici sequestrationem ab Ordinatio factam, quamvis ipse non exprimat, ipsius tamen beneficii possessio adeò in sequestrum rectà viâ transfertur, ut possit ipse validè, & rectè omnia ipsius beneficii jura exercere, juxta doctrinam glossæ, V. *beneficium*, hic, ubi etiam notat Abb. n. 8. quo habetur, quòd, cum persona illa, apud quam beneficium sequestratur, ipsum possideat, & debitam, plenamquè de eo curam habere debeat, ut textus habet, rectè fiat, quòd si tale beneficium fuerit Episcopatus, vel alia dignitas, ad quam pertineat beneficia conferre, eligere, vel præsentare, sequester hæc omnia, pendente lite, facere poterit, ut ex hoc textu deducunt Card. n. 9. hic; Innoc. in *c. examinata, de judic.* ubi etiam Imola num. 11. Felinus in *c. cum Bertold. num. 29. cum seq. de re judic.*

* * *

QVÆSTIO XVIII.

IN TIT. XVIII. DE CONFESSIS.

1388. **H**Ætenus potissimum egimus de his, quæ pertinent ad formam, & modum ordinandi judicium, quoad primam ejus partem, ut notavimus n. 1. plurimum autem de Reo *contumace*; nunc agendum erit de eodem *confitente*, atquè adeo de secunda parte judicii, seu media, juxta cit. n. 1. si enim Reus id, quod petitur, sponte confitetur, Actor multum relevatur ab onere probandi; quo cæterò quin in ordine ad merita causæ (quæ à probationibus pendent) rectè judicium instrui debet, quod facilius per confessionem Rei obtinetur; quia tamen non quælibet confessio Rei Actori prodesse aut potest, aut debet, ideo in hoc titulo, quæ circa illam controversa sunt, exponuntur.

ARTICULUS I.

Quid, & quotuplex sit confessio?

Confessio, prout hic de illa agitur, de- 1389
finitur *assertio illius, quod ab Adversario intenditur*; de hac materia hoc titulo agitur, antequam ad probationes descendatur; cum enim in seqq. titulis agendum sit de Reo *Insufficiente*, adeòquè modis, atquè mediis per probationes convincendis; in præmissis autem jam dictum sit de Reo *contumace*, meritò post hoc, & ante illud, agitur de *Confitente*. Antequam enim ad probationes veniatur, videri

Acti debet, an Adversarius sponte fateatur illum articulum, qui probatione indiget? Nam propria Confessio non tantum est optima probatio, Actorem ab onere probandi relevans, sed etiam est instar sententiae, & rei judicatae, si ea in iudicio sit facta; L. 1. ff. h. t. ibi: *confessus pro iudicato est, qui quodammodo sua sententia condemnatur*; haec tamen intellige in causa civili; nam in criminali (imò etiam in civili hodie, ex communi usu, ut notat Valleng. hic, n. 10.) etiam post propriam Rei confessionem requiritur sententia Iudicis; L. si confessus 5. ff. de Custod. & Exhibit. Reorum, ibi: *si confessus fuerit Reus: donec de eo pronuntietur, in vincula publica conjiciendus est*; junctâ glossâ, V. pronuntietur.

1390. Confessio duplex est; una *judicialis*, quæ fit in loco iudicii coram Iudice sedente pro tribunali ad instantiam partis; & *extrajudicialis*, quæ fit extra illas circumstantias; ambæ plurimum differunt in effectu; ut patebit ex dicendis in seqq. extrajudicialis alia est, quæ fit præsentem; alia, quæ absente Adversario; & hæc nihil probat, si genericè facta sit absquè expressione causæ; ut si dicam, fateor, me Titio debere centum, non addendo causam, seu titulum debendi, c. si cautio 14. de fide instrum. ibi: *si cautio, quam à te indebitè proponis expositam, indeeterminate loquatur, Adversarius tuus tenetur ostendere debitum, quod continetur in ea: Sed si causam, propter quam hujusmodi scriptum processerit, expresseris in eadem: confessioni tua statur: nisi probaveris, te id indebitè promississe*; L. cum de indebito 25. §. fin. ff. de probationibus, ibi: *si autem cautio indebitè exposita esse dicatur, & indiscretè loquitur: tunc eum, in quem cautio exposita est, compelli debitum esse, ostendere, quod in cautionem deduxit; nisi ipse specialiter, qui cautionem exposuit, causas explanavit, pro quibus eandem scripsit: tunc enim stare eum oportet sua confessioni: nisi evidentissimis probationibus, in scriptis habitis, ostendere paratus sit, sese hac indebitè promississe.*

1391. Questio est, an omnis confessio, quæ fit in iudicio, sit *judicialis*? Resp. quòd Mascardus Volum. 1. de probat. conclus. 348. n. 28. & 52. doceat, factam in iudicio,

solùm coram Notario, non esse *judicialis*; Pirhing tamen h. t. confessionem apud protocolum, coram Notario receptam, ex consuetudine censeret *judicialis*, eò quòd pleriquè actus legitimi, qui in iudicio coram Iudice expediri solent, etiam coram Notario, expediri possunt, & valeant.

Questio est 2. quid dicendum de confessione facta coram Arbitro? Resp. valere, ac censeret *judicialis*, si arbiter processit servato juris ordine ad instar Iudicis; cum arbitria sint redacta ad similitudinem iudiciorum; L. 1. ff. de receptis Arbitris, de quo V. dicta l. 1. tit. 43. seu ultimo: receptam verò coram Arbitratore, esse tantum *extrajudicialis*; sic Mascard. cit. à n. 14. Maranta, de ord. iudic. p. 6. tit. de Confessione, n. 31.

1392. Questio est 3. quid dicendum de confessione facta coram Iudice incompetente? Resp. non haberi pro *judiciali*, et si Clerici. 8. de iudic. ibi: *et si Clerici coram seculari Iudice convicti fuerint, vel confessi de crimine, non sunt propter hoc à suo Episcopo aliquatenus condemnandi*. Sicut enim sententia, à non suo Iudice lata, non tenet, & ita facta confessio coram ipso; hinc confessio facta coram Iudice incompetente non sufficit ad condemnandum; Barbof. ibid. n. 6. habet tamen vim confessionis *extrajudicialis*. Nam Iudex incompetens, sicut nihil addit; sic, nihil etiam adimit confessioni, coram se factæ.

ARTICULUS II.

De confessione judiciali.

1393. Prima dubitatio est, quid requiratur, ut confessio *judicialis* valeat cum effectu? Resp. requiri plures conditiones; & 1. quòd fiat coram Adversario, vel ejus Procuratore, L. certum 6. §. si quis absente 3. h. t. ibi: *si quis absente Adversario confessus sit, videndum, nunquid non debeat pro iudicato haberi: quia, nec qui jurat de operis, obligatur, nec soleat quis absenti condemnari: certè, Tutorem, Curatoremve presentem esse sufficit*; ubi etiam

iam ratio inducatur; quia condemnatio requirit *presentiam actoris*: ergo cum confessio sit virtualiter condemnatio, ut dictum, debet etiam hæc fieri presentie illo, quem ab onere probandi liberat.

Secundò, ut fiat ex certa causa; nam alias non videtur facta ex certa scientia, sed ex abrupto potius; Felinus in cit. c. *si cautio* n. 10. unde requirunt, ut habeat causam adjectam; cujus ratio sumitur ex n. 1390. tertio, ut fiat, seu profecta sit à majore 25. annis, & sanæ mentis. Minori læso, salva sit restitutio, L. 6. *penult. ff. h. t.* Unde confitens, debet esse majorenis, ut ei confessio noceat; sine confessione infantis, etiam cum autoritate Tutoris, nihil operatur; nec etiam confessio puberis, sine Tutoris autoritate, confitenti nocet; secus eâ accedente, L. 6. §. 4. *ff. h. t.* ibi: *in pupillo Tutoris auctoritatem exigimus*; sed statim adjungitur: *Minorem à confessione sua restituemus*. Quod, si solus Tutor, vel Curator confessus est, tunc est distinguendum: si enim sponte confessus est; principali non nocet; bene tamen, si iudicii necessitate compulsus est.

1395

Quartò, ut confessio sit certa; nam iudicatum debet esse certum; hinc urgendus est Reus, ut certum confiteatur; & constat ex iuribus n. 1390. relatis; quintò, ut absit error, saltem facti; nam qui errat, non fatetur, L. 2. *ff. h. t.* ibi: *non fatetur, qui errat, nisi jus ignoravit*; & L. ult. *ff. eod.* ibi: *non omni modo confessus condemnari debet rei nomine, quæ, an in rerum natura esset, incertum sit*. Hinc facit iuramentum, quod sequitur naturam actus; & constat ex c. *fin. h. t.* ubi dicitur, quòd negotio, sive causâ nondum finitâ, error facti nemini noceat; quod maximè verum est in errore facti alieni; nam error in alieno facto probabilis est; gloss. in L. 2. *ff. h. t.* V. *qui errat*; nisi ex officio illud quis scire teneatur, arg. c. 20. *de elect. junct. gloss. V. ignorantiam*. Error autem juris (intellige, clari) non videtur excusare confitentem, L. 2. *pen. ff. h. t.* nam talis error non est justus juxta *ff. C. tit. de juris*, & facti ignorantia, saltem quoad lucrum captandum; aliud est in damno vitando.

1396

Sextò, ut sit super re principali; non etiam super uno ex pluribus articulis, quos solet Actor ponere; gloss. in c. 1. *h. t. in 6.*

nam Actor solum quoad ea relevatur ab onere probandi, quæ confessus est Reus; septimò, ut fiat coram Iudice suo, & competente, c. *et si Clerici*. 4. *de Judic.* & quidem sedente pro tribunali in causis requirentibus plenam causæ cognitionem; Abbas in cit. c. *et si Clerici*. n. 6. & c. *fin. h. t.* n. 17. & constat ex n.

Octavò, ut sit re, quæ non adversetur *rerum natura*. L. 14. *ff. de interrogat. in jur. faciend.* vel *in iuri*; ut si quis dicat, Petrum se Seniore esse suum filium; vel femina fateatur, se liberos habere in potestate: nonò, ut fiat sponte, ac liberè, non vi, aut metu, c. 1. 15. q. 6. ubi dicitur, quod confessio, quæ ex necessitate fit, fidem non faciat.

1397

Ex dict. collig. confessionem, metu tormentorum, nullis præcedentibus legitimis iudiciis, factam; vel in ipsis tormentis, vel à detento in carcere nimis duro, non præjudicare confitenti; quia non valet, nec fidem meretur, L. 1. §. D. Severus. 17. ibi: *D. Severus rescripsit, confessiones Reorum pro exploratis facinoribus haberi non oportere, si nulla probatio religionem cognoscentis instruat*; §. *questioni*. 23. ibi: *questioni fidem non semper, nec tamen nunquam habendam, constitutionibus declaratur: etenim res est fragilis, & periculosa, & quæ veritatem fallat*; nam plerique patientiâ, sive duritiâ tormentorum, ita tormenta contemnunt, ut exprimi lis veritas nullo modo possit: alii tantâ sunt impatientia, ut quovis mentiri, quam pati tormenta velint; ita fit, ut etiam vario modo fateantur, ut non tantum se, verum etiam alios comminentur; §. *si quis ultro*. 27. *ff. de quest.* ibi: *si quis ultro de maleficio fateatur, non semper ei fides habenda est: nonnunquam enim aut metu, aut quæ alia de causa, in se consistuntur*; L. *qui in carcerem* 22. *ff. quod metus causa*, ibi: *qui in carcerem quem detruisit, ut aliquid ei extorqueret, quidquid ob hanc causam factum est, nullius momenti est*; sic Abb. in c. *ul. h. t. n. 11.* Mascarc. *ae probat. conclus.* 353. *num. 1.* excipe tamen 1. nisi perseveraverint in confessione post tormenta, eamque non revocent, nec appellent: 2. nisi, post confessionem in tormentis factam, ducti ad locum publici tribunalis, crimen iterum sponte confiteantur;

1398

tur; sic Abbas cit. n. 12. & Mascardus cit. à n. 9.

1399. Quæstio altera est, quot modis fiat confessio judicialis? Resp. quod vel expressè; cum quis in iudicio voce, ac expressis verbis aliquid fateatur; vel tacitè, seu factò, aut etiam juris fictione, seu interpretatione. Hinc, qui producit instrumentum coram Iudice, censetur tacitè confiteri omnia, quæ in eo continentur; Innoc. in c. *Venerabilis*, de except. n. 3. Similiter, si Reus positionibus Actoris respondere iussus, contumaciter recuset, habetur pro confessò, c. si post præstitum 2. h. t. sed intellige juxta dicta titulo 5. Cæterum ex usu communi Tribunalium, quem approbant etiam Canones c. 1. & 2. h. t. in 6. ad confessionem judicialem elicendam, solent ex libello extrahi quædam quæstiones, quæ porriguntur Adversario, ut præstito prius juramento *respondendum*, hoc est, de veritate dicenda, super illis respondere teneatur. Cum autem ad eas quæstiones responsum exigi possit, quo Adversarius fateatur, & affirmet, sic esse, vel certè, quod *credat probari posse*, aliqui in primo casu quæstiones illas vocant *positiones*, in secundo, *articulos*. Sed hæc differentia in praxi non attenditur, ut notat Andr. Gail. l. 1. *observ.* 79.

1400. Quæstio 3. est, an confessio judicialis absente Adversario plenè probet? Resp. de iure civili, negativam esse veriore, ut constat ex *num.* 1394. & *L. fin. ff. de interrogatoriis actionum*; quamvis aliqui velint, eam probare contra confitentem, si acceptata sit à Iudice, vel alio nomine absentis etiam sine mandato; sic Mascard. Volum. 1. *de prob. conclus.* 348. n. 43. Si autem ea Confessio fiat in Scriptura, vel voce inserta protocollo, & Adversario communicata acceptetur, plenè probat; Panormit. in c. *ex parte*, h. t. n. 15. Cæterum de æquitate Canonica, hujusmodi confessionem etiam in absentia partis factam, plenè probare, sentit Joan. Andr. apud Panormit. cit. in c. *fin. h. t. n.* 16. & Joan. Honorius eod. n. 10. Si dicas, confessio est virtualiter condemnatio; sed condemnatio requirit præsentiam Victoris; ergo & Confessio: Resp. N. ma. quia non est ullo modo actus Judicis.

Tom. II.

De pœna verò recusantis respondere ad positiones, diximus tit. 5. Illud tamen nota, ad incursum hujus pœnæ, requiri. 1. quod articuli, seu quæstiones illæ sint *relevantes*, hoc est, saltem indirectè pertinentes ad causam; alioquin ex officio rejiciendi sunt; in dubio tamen, an sint, vel non sint relevantes? admittuntur; cum facilius sit admittere superfluum, quam omittere necessarium; 2. quod præstet *juramentum dandorum*, hoc est, quod nihil calumniosè posuerit, qui porrigit articulos. 3. quod Actor inter positiones, vel articulos non ponat, vel attingat aliquod crimen occultum Rei, licet ad rem faceret; nam Reus non tenetur se ipsum prodere, & infamare; sed potest denegare responsum; gloss. in c. *cum causa* 37. de Testib. 4. quod positiones sint de factò, & quidem proprio ipsius Rei; nam quæstiones juris Judici relinquuntur; Gail cit. l. 1. *observ.* 79.

1402. Quæstio est 4. an ad confessionem judicialem opus sit expressione causæ? Resp. affirmativam tradi à Wesenbecio, h. t. in ff. n. 5. partem posteriorem existimo veriore in casu, quo ex defectu causæ expressæ confessio non redditur incerta, ut diximus n. 1395. cæterum si præcisè quærat de factò, v. g. an mutuum acceperit? an Titium occiderit? &c. non videtur necessarium addere causam, cur fecerit? quantum est præcisè vi judicialis confessionis; aliud foret, si factum confessum purgare vellet.

1403. Quæstio est 5. an Procuratores possint alieno nomine in iudicio confiteri? Resp. quod *secluso mandato speciali non possent*, per L. 6. §. 3. ff. de Confess. ibi: sed an Procuratores, vel Curatores fateri sufficiat, videamus, & non puto sufficere.

1404. Quæstio est 6. an Confessio semel facta non amplius revocari possit? Resp. distinguendum inter revocationem, quæ *in continenti*, & eam, quæ *ex intervallo*; si primum? admittitur revocatio, cum quis fatetur in continenti, se ex inconsideratione, vel oblivione lapsum esse, seu errasse in confessione; arg. c. *Præterea* 7. de Test. cogend. ibi: *quorum testimonia si quandoque non studiosè, sed in proferendo erraverint, & se in continenti correxerint, reprobari non debent*: secus autem erit, si correctio-

X x

rectio-

rectioni suæ interposuerint *intervallum*; nam ex hoc habetur, quòd, si testis in continenti, seu, antequam ad alia negotia se transferat, seu ex conspectu Judicis abeat, suum dictum corrigat, ejus correctio, seu erroris revocatio admitti debeat; secus si per intervallum; quanquam in hac re etiam multum tribui debet Judicis arbitrio, ut non tantum ad temporis continuitatem, aut interjectionem attendat; sed etiam circumstantias personarum, & modum revocationis, ut intelligere possit Judex, num revocando testis vacillet, necne? ut notat Innoç. hic, Abbas, n. 12. & Felinus, eod.

1405.

Quod autem testi, quoad suam depositionem, hoc & litiganti, quoad suam confessionem, in continenti factam, concessum est, prout allegato textu ex dict. c. 7. probat glossa in c. *Apud* 32. q. 1. V. *revertatur*; & Abbas in cit. c. 7. n. 9. ubi rectè monet, si testis, aut pars litigans, dictum, vel confessionem suam *in continenti* revocet, & alia contra eum præsumptio mentis vacillantis non sit, credendum ipsi esse; tametsi erroris causam nullam afferat; alioquin ista revocatio non differret ab ea, quæ fit *per intervallum*; quandoquidem & talis revocatio, si probabili erroris ratione nixa sit, acceptatur, antequam sententia, quæ in rem judicatam transeat, lata sit, ut constat ex c. *ult. de confessis*.

1406.

Si autem quæstio sit de revocatione confessionis primum ex intervallo, ea præcisè non admittitur; ut habetur *L. unica. C. h. t.* ibi: *confessos in jure pro judicatis haberi placet: quare sine causa desideras recedi à confessione tua, cum & solvere cogaris*; & constat etiam ex textu c. *Præterea*, *supr. in n. 1404.* dixi: *ea præcisè*; nam si accederet probatio erroris, admitteretur; constat ex c. *fin. h. t.* ubi, cum inter Abbatem, & Conventum S. Marix ex una parte; & Victorinum, nomine Uxorix ex altera parte; lis esset in judicio, in quo Oeconomus, seu Syndicus Monasterii, quædam per facti errorem confessus fuit, & quæretur, num id nocere, seu præjudicium generare debeat procuratori, aut Monasterio? respondit Greg. IX. *quòd error facti, negotio nondum finito, nemini nocere debeat, dummodo talis error ostendi possit.*

Ex hoc deducitur, quòd, si error facti in judicio, lite nondum finita, commissus sit, & probetur, confessio revocari possit; id, quod non tantum Ecclesiis, & Minoribus, sed omnibus commune est, ut dicitur *L. Error facti 7. C. de juris, & facti ignorant.* ibi: *error facti, necdum finito negotio, nemini nocet.* Nam causa decisa velamento tali non instauratur; & constat etiam ex c. 2. *de in integr. restit.* ibi: *si Adversus confessionem in judicio, à se factam, laesa Ecclesia beneficium restitutionis in integrum, intra quadriennium ab ipsius confessionis tempore computandum, petere negligenter omittat: non est,* (nisi aliquid rationabile appareat, quod aliud suaserit faciendum) *ad hoc petendum ulterius admittenda.* Ubi verò per viam communem revocationis erroris, quem in facto pretendit, vult adversus suam confessionem Ecclesia se juvare: hoc quando eunque poterit, donec negotium sit finitum; & hoc probabiliter procedit, est confessio geminata sit; quia hæc repetitio confessionis facit quidem majorem juris præsumptionem; sed non *de jure*.

1407.

Deducitur 2. quòd confessio Syndici, seu procuratoris facta in judicio, præjudicet Ecclesiæ; patet ex rubrica cit. c. *ex parte*, ibi: *confessio facta in jure per Oeconomum Ecclesiæ, nocet ipsi Ecclesiæ.* Idem quoque locum habet in Tutore, Curatore, Pra lato, aliove legitimo administratore, quòd ejus confessio in judicio, cum ad legitimam interrogationem responderi debebat, noceat Ecclesiæ, pupillo, aut communitati, cujus nomine agit; arg. *L. Si se non obtulit 4. ff. de re judic.* ibi: *si se non obtulit Procurator, judicati actio in eum denegabitur, & in Dominum dabitur: si se obtulit, in ipsum dabitur.* Obtulisse autem se liti videtur non is, qui in rem suam Procurator datus est; nam hic alia ratione recusare judicati actionem non potest, quia hic non in alienam, sed in suam rem Procurator factus est. Tutor quoque, vel Curator, in ea conditione sunt, ut non videantur, videri se liti obtulisse: idcircoque debet denegari in eos judicati actio. Diximus confessionem judicalem, etiam post intervallum usque ad conclusionem in causa, posse revocari, si accedat probatio erroris; iste autem, si sit circa factum alienum, proba;

1408.

probatur; si ostendatur, rem aliter se habere; nam in tali casu locus est regulæ 42. in 6. *presumitur ignorantia, ubi scientia non probatur, & sumitur ex L. de atate. 11. §. qui iusto. ff. de interrogatoriis action. qui iusto errore ductus, negaverit se heredem, veniâ dignus est; & tradit Lanfrancus in praxi, c. 7. num. 32. cum gloss. in L. Certum, §. sed an & ipsos ff. de Confessis; quod etiam dicendum de Confessione Procuratoris, quam revocat Principalis, ostenso, rem aliter se habere; nisi tale factum sit, quod aliquis ex officio inquirere, & nôsse debebat; quia confitens ordinariè non admittitur probandum, rem aliter se habere, cum sit præsumptio contra ipsum, arg. c. innotuit. 21. de elect. §. multa, ibi: multa enim in hoc casu, &c. Si autem error dicatur commissus circa factum proprium (v. g. si quis ex errore Confessus sit, contractum à se in initum) regulariter non admittitur confitens ad probandum, rem aliter se habere, arg. c. ab excommunicato 41. de Rescript. ibi: ab excommunicato, qui contra statuta Concilii generalis asserit se ligatum, literis ad excommunicatorem obtentis, ut (si est ita) sine difficultate absolvat eundem. & aliis deputatis iudicibus, qui (eo non parente) mandatum Apostolicum exequantur: non excommunicatori (qui de facto suo in hoc certus esse debet, licet in hoc deferatur eidem) sed illis cognitio demandatur: sed hoc limitandum est, nisi circumstantiæ prudenter credibilem faciant errorem; ut, si faciant præsumptionem (puta propter longinquitatem temporis, aut negotii perplexitatem; aut ostendat, se inductum metu, dolo, & callida persuasione &c. de quibus V. Imola in c. Ex parte 3. h. t. à n. 15.*

1409. Quæstio 7. est de confessione qualificata (puta, si confitearis te occidisse Titium, sed causa defensionis) an acceptari possit quoad substantiam (nimirum, quod occideris Titium) non autem quoad causam, vel qualitatem, videlicet ob justam defensionem? Resp. quod sic; nam adjectio qualitaris facta confessioni de substantia, tali casu habet rationem exceptionis; sed tunc cam apponens teneretur probare, ut constabit ex tit. 25. de Exceptionibus.

Tom. II.

1410. Quæstio est 8. an Judices ordinarii, vel delegati, aut etiam Arbitri juris, possint admittere positiones negativas, v. g. si Actor ponat sic: pono verum, quod Titius (contra quem est actio) non sit exemptus, vel non acceperit privilegium à Sede Apostolica; hoc enim Actor difficulter directè probare potest; quia tamen scire, an sit, quod verum ponit, vel non sit, multum sæpe potest conducere ad resolutionem causæ, quæstio est, an in hypothési ejusmodi positionis negativæ ab Actore propositæ, Judex admittere possit, ut Reus ad illam respondere debeat affirmando, vel negando? de hoc casu agitur in c. statuimus, h. t. in 6.

1411. Cum enim hæc quæstio proposita fuisset in Concilio Lugdunensi sub Innocentio IV. respondit Pontifex: statuimus, ut positiones negativas (quæ probari non possunt, nisi per Confessionem Adversarii) iudices admittere possint, si aequitate sua dente viderint expedire. Ex hoc enim textu communiter deducunt DD. quod positio negativa, quæ probari non potest, nisi per confessionem Adversarii, sit admittenda, si iudex æquum, & expediens judicaverit; sic Vivianus in Rational. l. 2. pag. 134. & alii; ubi tamen nota, rem non pendere à mera libertate Judicis; sed solum ab ejus optione, ubi hoc admittere æquum, ac expediens videbitur ad finem causæ, secundum regulas veræ justitiæ dirimendæ. Unde, si Reus, per admissionem positionis negativæ, factam à Judice, se sentiret gravatum, appellare posset; nam quoties aliquid committitur arbitrio, locus est appellationi, per Sanchez de matr. l. 3. D. 10. n. 12.

1412. Not. præterea, quod, quamvis propositio negativa, si tempori, loco, aliisque circumstantiis adstricta non sit, secundum rerum naturam probari non posse censetur, nimirum directè, ut notavimus à num. 1450. v. g. quod Titius à Sede Apostolica privilegium nullum acceperit, ut explicatur in c. Bonæ 23. de elect. tamen talis negativa, si ad causam pertinens sit, inter positiones referri possit; videlicet: pono verum, quod Titius nullum super pluralitate curatorum beneficiorum dispensationem Pontificiam habeat: tunc enim

X x 2

enim

enim Reus cogetur respondere, vel confitendo, ut probatione alia opus non sit; vel negando, quo casu postulante Episcopo, seu iudice, dispensationem exhibere debet; cum hæc sit quasi exceptio rei, cuius probatio ipsi incumbit. Qualiter autem excusari possit Reus à præsumpta confessione in casu, quo recusat respondere ad positiones Actoris, ut non habeantur pro Confessis, diximus à num. 733. & 755.

ARTICULUS III.

De effectu confessionis judicialis.

1413. **P**Ræcipuum hujus Confessionis effectum DD. constituunt in eo, quod in civilibus contra confitentem pariat plenam probationem adeo quidem, ut eo ipso talis confitens contra se, vi datæ confessionis, habeatur pro iudicato, consequenter æquivalat sententiæ, ac rei iudicatæ quoad ipsum confitentem; non autem quoad alium; per L. unic. C. h. t. ibi: *confessos in iure, pro iudicatis haberi placet; quare sine causa desideras recedi à confessione tua, cum & solvere cogeris; & L. Confessus. i. ff. eod. ibi: confessus pro iudicato est, qui quodammodo sua sententia damnatur. Dixi 1. contra confitentem; nam quando quis confitetur in iure pro se, seu in suum favorem, fides ei non habetur, ut notat gloss. in dict. L. unicam. V. solvere; tum quia nulli creditur in propria causa, per L. 11. ff. de interrogat. in iure faciend. §. 1. ibi: *si quis, cum heres non esset, interrogatus responderit, ex parte heredem esse sic convenietur, atque si ex ea parte heres esset: fides enim ei contra se habebitur; tum quia nullus idoneus testis in re sua intelligitur per L. nullus 10. ff. de testibus. Dixi 2. in causis civilibus; nam de criminalibus dicemus à n. 1418.**

1414. Præter hunc effectum, confessioni judiciali tribuuntur etiam sequentes. 1. quod superet omnes probationes, factas in favorem confitentis contrarium; confessio

proprii Oris sit plenissima probatio; 2. quod etiam admittatur contra præsumptionem juris de iure, ac eam tollat; 3. quod inducat notorium; 4. quod etiam admittatur post conclusionem in causa; 5. quod super ea sententia ferri possit, esto alias processus, propter non servatum iuris ordinem, sit nullus; 6. quod convictus, & judicialiter confessus, appellare non possit; imò etiam tantum confessus, licet aliis probationibus non convictus; sic Maranta tit. de Confess. p. 6. à n. 21. Covarr. pract. qq. c. 23. n. 5. Abbas in c. cum speciali 61. §. porro, de appellat. à n. 5. Verum hæc intelligenda sunt de confessione judiciali, spontanea, & habente omnes conditiones, de quibus à n. 1394. his positus:

¶ I.

An confessio judicialis requirat sententiam definitivam Judicis?

1415. **P**rima sententia affirmat ex L. Julianus 3. ff. h. t. ibi: *Julianus ait, confessum certum se debere legatum, omnimodo damnandum, etiam si in rerum natura non fuisset, etsi jam à natura recessit: ita tamen, ut in estimationem ejus damnetur: quia confessus pro iudicato habetur. Deinde, de qua re cognoverit Judex, pronuntiare quoque cogendus erit, juxta L. de qua re 74. ff. de Judic. id, quod etiam habetur ex L. fin. C. de execut. rei iudicatæ, ibi: *Eos, quos debitores tuos esse contendis, apud Rectorem conveni Provincia: qui, sive debitum confessi, sive negantes, & convicti fuerint condemnati, nec intra statutum spatium solutioni satisfecerint: cum lata sententia, pignoribus etiam captis, ac distractis, secundum ea, quæ sæpe constituta sunt, mervuerint executionem, juris formam tibi custodiet; sic affirmantes.**

1416. Si opponatur huic sententiæ. L. proinde 25. ff. ad L. Aquiliam, ubi dicitur, quod nulle partes sint Judicantis in confitentes, nisi in condemnando; 2. L. qui Stichum 5. ff. h. t. ubi dicitur, *qui Stichum se debere confessus est, condemnandum esse, saltem in estimationem; 3. quod confessus pro iudicato habeatur, ut dictum*

etum est: ad hæc respondet: ad 1. ex L. proinde aliud intendi, quam, quod nullæ sint partes judicantis in confitentes, quoad probationem; nam propria confessio est optima omnium probatio; non autem quoad pronuntiationem, quâ finiatur, seu concludatur in causâ. Ad 2. ex L. quæ Stichum, Resp. verum esse, confitentem esse condemnandum saltem in æstimationem; sed per Judicis pronuntiationem definitivam. Ad 3. Resp. quando dicitur confessum haberi *pro judicato*, non nudè dici, sed cum addito, *quodammodo*, seu *fundamentaliter*, nimirum aliquo modo, quatenus confessio propria præbet fundamentum proximum definiendi causam ex propria confessione; non autem *formaliter*. Hanc opinionem suam affirmantes confirmant ex c. *Cum super 2. h. t.* quoniam V. Canonicus Bethlehem fuit in jure confessus, quod pro præstando alterius electioni consensu, quingentorum Sacra-
 racenorum obligationem receperat, & mediator extitit Simoniacæ pravitatis: Nos (quoniam vitium hujusmodi persequi volumus, ut debemus) *ipsum per definitivam sententiam duximus ab omni beneficio, & officio Ecclesiastico deponendum.*

1417. Hanc opinionem rectè limitant aliqui, ut omnino requiratur sententia, quando Confessio facta est *post litem contestatam* (sic enim locus est juribus n. 1415. allatis) non autem, *si ante*; quia tunc non est propriè cæpta cognitio causæ, atque adeò sufficere præceptum Judicis de solvendo. Alii volunt, requiri sententiam, quando proceditur servato ordine judiciario; ubi autem solum de plano, & sine forma judiciæ, sufficere præceptum Judicis; & sic exponunt sub hac distinctione leges in num. 1416. propositas contra 1. sententiam. An autem & qualiter confessio ab uno litigantium facta in judicio revocari possit? diximus in præced.

1418. Dixi superius n. 1413. quòd *in civilibus* confessio propria in judicio facta plene probet contra confitentem; nam secus est *in criminalibus*, sive ante, sive post litem contestatam facta sit; tum quia in his causis etiam *sponte* confessus non habetur pro judicato, seu condemnato; idquè propter maximum præjudicium, & periculum, quod in ejusmodi causis vertitur; tum quia nemo tenetur ad pœnam legalem ante

Judicis sententiam; & constat apertè ex L. *Si confessus. 5. ff. de custodia*, & exhibit. ibi: *si confessus fuerit Reus, donec de eo pronuntietur, in vincula publica conjiciendus est*; ubi gloss. lit. Z. quòd confessio Rei de crimine solum aperiatur viam Judici, ad majorem inquisitionem.

§. II.

An, & qualiter confessio unius probet etiam contra alios;

CUM sæpius contingat, quòd quis in judicio fateatur crimen, a se commissum, & hoc confitendo, etiam tangat alios (v. g. dicendo, se ab his, vel illis ad tale crimen perpetrandum esse instigatum, justum, compulsum &c.) dubitari quandoque potest. 1. an confessus in judicio criminis? 2. an ad solum dictum confitentis crimen proprium, teneatur fateri complices criminis? huic pœna infligenda sit? Resp. de hoc casu dici aliquid in c. *Cum Monasterium 1. h. t.* ubi, cum Sacerdos in judicio confessus fuisset, adjiciens id factum esse ex suggestione, seu suasu aliorum; quærebatur, num isti pœnæ subjiçendi essent, seu, quòd idem est, sufficienter ad illius dictum probentur Rei criminis, ut propterea justè puniri possint? respondit Clemens III. *nisi aliis modis verum esse constiterit, nulli censemus pœnæ subdendos: cum, secundum utriusque juris statuta, de se confessi, super aliorum conscientias interrogari non debeant, &* (crimine læsæ majestatis excepto) *de reatu proprio confitentis periculosa confessio non sit Adversus quemlibet admit-tenda. Si tamen eos in familia hujusmodi laborare cognoveris, singulis eis (adjunctis tribus sociis sui ordinis) purgationem injungas.*

Antequam respondeamus ad quæstionem propositam, conformiter ad c. *Cum Monasterium 1. h. t. not. 1.* tribus modis contingere posse, ut de se confessus interrogetur de aliis, scilicet *per tormenta* ad eruendam veritatem, L. *prius. ff. ad Syllan.* vel *sine tormentis*, ut faciat saltem indicium ad inquirendum; L. *ult. C. de accusat. c. 3.* ubi glossa, de testibus; vel *tanquam testis,*

sis, ut faciat aliquam probationem, ex L. quoniam, C. de testibus, c. 1. & 3. q. 3. plures sunt, qui censeant, nullo ex istis modo de se confessum, interrogari posse de aliis, etiam non obstante, quod confessus sit probæ vitæ, vel infamiâ notatus reperiatur; nec etiam refert, quod simpliciter illud fateatur, vel excusatione adjectâ; quia nullo ex his casibus de se confessio super sociis creditur, ut in præsentî docetur. Ratio hujus redditur, 1. ex L. deferre, §. 1. ff. de jure fisci, ne videlicet alienam salutem in dubium deducat, qui de sua desperavit. Deinde ex L. ult. §. si autem, ff. de bonis eorum; qui sibi non pepercit, multò minùs aliis parcat; quod firmat Quintilianus declamat. 292. his verbis: nec credibile est, eum pepercisse hospiti, qui sibi non pepercit; 3. quia socius criminis criminofus est, sed criminofis prohibetur testimonium dicere, c. super eo 13. cit. c. testimonium, de testibus; præcipuè, quia qui simili morbo laborat, affectionem censetur habere ad causam focii, ut peccatum proprium minùs culpabile habeatur. Quare qui similem causam habent, solent repellî à testimonio, c. per tuas 20. de testibus: sicut & Judices esse nequeunt, similem causam habentes, c. causam 18. de judic.

1421.

Dices: saltem permittendum erit Judici, inquirere, & interrogare de se crimen confessos ad inquisitionem, cum interfit Reipublicæ, ne delicta maneant impunita, L. Locutio §. quod illicitè, ff. de publ. judic. Ad hoc responderetur, ut Judex ad inquisitionem specialiter procedat, necessarium esse, quod rei diffamatio præcedat, c. veniens 15. de accusat. testimonium autem focii, si alia non præcedant indicia, quorum æstimatio arbitrio Judicis relinquatur, ex traditis per Farinac. de indiciis, q. 73. ad inquisitionem idoneum non censetur; de quo V. plura l. 5. tit. 1. à n. 108. ubi etiam à n. 162. respondimus ad eam quæstionem, an confessus, vel convictus de uno crimine, possit inquiri super sociis occultis, non laborantibus ullâ infamiâ? & n. 163. respondimus, non posse regulariter, propter inibi appositas limitationes. An autem, & qualiter confessio facta præcedente juramento (sincerè respondendi ad interrogata, vel, quod dicitur sit plenam, & meram veritatem) recipiat ex post facto excusationem? expo-

suimus cit. l. 5. tit. 1. à n. 192. & ex hoc deducitur confessionem criminofis contra complicem occultum non facere probationem sufficientem etiam ad inquirendum, nisi in casibus exceptis, de quibus egimus l. 5. à n. 162.

Altera quæstio est, an propterea, quod Reus in judicio confiteatur contra alios de crimine, tanquam complices suos, talis confessio sufficienter probet pœnâ dignos? Resp. quod non, nisi aliis modis de ipsorum delicto constiterit; quia confessio de reatu proprio confitentis, non est admittenda contra quemlibet, excepto crimine læsæ Majestatis, idquè propter periculum, ne quandoquè puniatur innocens propter malitiosam frequenter confessionem hominum criminoforum; quod maxime procedit in causis criminalibus ad vindictam publicam, quando confessio exprimitur per torturam, de qua V. Haunold. tom. 6. tr. 3. à n. 355. Est enim res periculi plena; ne etiam innocentes, qui gravibus quandoquè torturis subjiciuntur, victi doloribus fateantur contra se crimen; vel contra innocentes, ut certâ experientiâ constat.

Etenim, inquit Ulpianus scribens de Quæstionibus in L. 1. §. 23. res est fragilis, & periculosa, & quæ veritatem fallat; nam pleriquè, patientiâ, sive duritiâ tormentorum ita tormenta contemunt, ut exprimi eis veritas nullo modo possit: alii tantâ sunt impatientiâ, ut quodvis mentiri, quàm pati tormenta velint; quo colligitur, ejusmodi confessionem, frequenter esse dubiam; nec indefinitè præstare certam probationem; quod maxime contingit in torturis valde atrocibus, ac longo tempore durantibus, de quibus Paulus III. in sua constitutione 58. ubi prohibet Reum in tortura detineri per longum temporis spatium unius aut plurium horarum; & sic (inquit Farinacius) vix videtur concedere potestatem, Reos torquendi per horam.

ARTICULUS IV.

De confessione extrajudiciali.

Supponend. confessionem extra judici-
um posse fieri. 1. parte adversâ præ-
sente, & adjectâ causâ specialiter expressâ,
ut h

ut si quis presente Titio dicat, *fateor me debere Titio centum*, v. g. *ex mutuo*; 2. causa non specialiter expressa v. g. *fateor me debere Titio centum*, non exprimendo titulum, seu causam debiti, an ex mutuo, empto, &c. 2. confessionem extrajudicalem presente: Adversario fieri posse vel solum ad liberandum (puta si quis illi dicat, *fateor, te mihi nihil debere*) vel ad obligandum se, vel partem adversam, puta, si dicat, *fateor me tibi debere*, vel, *te mihi debere*; 3. posse fieri per verba dispositiva; vel merè narrativa, ut, *potest esse, quod tibi debeam centum*; his positus:

1425. Quæstio est, quam vim probandi habeat confessio extrajudicialis? Resp. quod, si per duos testes probetur, factam esse confessionem extra iudicium, presente Adversario, & causa expressa, talis confessio plenè probet contra contententem, nisi contentens clarè probet, se indebitè confessum esse, v. g. per errorem, lapsu linguæ, &c. probatur t. ex c. *si cautio* 14. de *fide instrum. n.* ibi: *si cautio, quam à te indebitè proponis expositam, indeterminatè loquatur, Adversarius tuus tenetur ostendere debitum, quod continetur in ea: sed, si causam, propter quam huiusmodi scriptum processerit expresseris in eadem: confessioni tua statatur: nisi probaveris te id indebitè promississe*; quem textum, quoad effectum principallem, nimirum plenæ probationis, commutiter exponunt Doctores, quando confessio extrajudicialis habet simul, quod facta sit expressa causa debendi, coram Adversario; sic Ulpianus in Rational. juris Pontific. l. 2. pag. 200. & alii; secus, si facta sit, non expressa causa, ut patet ex textu, ibi: *si cautio indeterminatè loquatur, Adversarius tuus tenetur ostendere debitum, quod continetur in ea*; idem habetur in l. *cum de indebito* §. *si autem* 4. ff. eod. ibi: *si autem cautio indebitè exposita esse dicatur, & indiscretè loquitur: tunc eum, in quem cautio exposita est, compelli debet esse, ostendere, quod in cautionem deduxit; nisi ipse specialiter, qui cautionem exposuit, causas explanavit, pro quibus eandem conscripsit: tunc enim stare eum oportet sua confessioni: nisi evidentissimis probationibus in scriptis habitis ostendere paratus sit, sese hæc indebitè promississe*; ubi gloss. V. *indiscretè*, exponit, non expressa causa; nam actio

debet fundari in titulo, qui probetur; ergo ubi contentens non exprimit titulum, seu causam debendi, ex confessione non habetur probata, consequenter vim non habet plenè probandi; facit semiplenam probationem adjecta speciali causa debendi, etiam absente parte; si verò nec presente parte, nec expressa causa debendi, nullam; imò nec indicium; sic Maranta *tit. de ord. judic. p. 6. tit. de Confess. à n. 2.* & alii.

Dixi, quod confessio extrajudicialis, expressa causa debendi, sed absente Adversario facta, solum semiplenè probet; presente autem, plenè; sed not. primam partem hujus dicti variè limitari à Doctoribus. 1. nisi facta sit per instrumentum, seu in scriptis; quia tunc etiam, absente parte facta, plenè probat, per l. *Generaliter* 13. c. de *non numerat. pecun.* quod aliqui etiam censent, si juratus confessus est extrajudicialiter; sed hæc confessio, quantumvis jurata, est probatio solum præsumpta; quatenus, ob reverentiam juramenti, contentens præsumitur deliberatè, ac cū scientia Confessus esse. 2. Limitant aliqui, ut si fuit geminata, nimirum diversis temporibus facta, plenè probet; sed & hæc probatio est solum præsumpta, & quidem non juris de jure, sed præsumptione juris tantum; limitant 3. ut etiam tunc plenè probet, si facta sit per verba dispositiva, non autem merè narrativa.

Quæstio ulterior est, an, ut confessio extrajudicialis obliget contententem, necesse sit, quod acceptetur à parte presente? In hoc videtur dicendum negativè, nisi confessio fiat de actu aliquo (v. g. promissione, donatione, vel simili) prius non intimato parti; nam hæc, quamdiu acceptata non sunt, revocari possunt, ut tradidimus l. 4. *decret. tit. 1. à numer. 7.* Ratio autem prioris est; quia si præcisè queritur veritas (v. g. *an Titius à Caio accepit mutuum?*) verum erit, accepisse, si Titius id confiteatur, consequenter teneri Caio, esto hanc confessionem non acceptet Caio; nam ratio debiti ex mutuo non pendet à confessione, consequenter nec ab ejus acceptance; quamvis, si non constet, aut aliundè probetur debitum, innotescat, & probetur ipso debitore id contentente.

Quæstio est 2. an confessio facta in te-

1426.

1427.

1428.

sta-

stamento, vel mortis articulo (puta, si Titius confiteatur, se tale debitum remis-
sisse Caio) probet etiam contra hære-
dem confitentis? Resp. quòd sic, ex aper-
ta L. I. C. de falsa causa adjecta legato;
ibi: *verba testamenti, quæ inseruisti, aut
solutam pecuniam debitam Testatori de-
clarant, aut voluntatem ejus liberare vo-
lentis debitorem, manifestè ostendunt; Et
ideo, aut peti non potest, quod solutum
est; aut ex causa fideicommissi, ut debi-
tor liberetur, agendum est; nisi liquido
probari possit, eum non liberari debito-
rem voluisse; sed errore lapsum solutam
sibi pecuniam existimasse;* deinde L. 4.
ibid. *si dotem, ut proponis, defunctà in
matrimonio Uxore tuà patri ejus reddidi-
sti, vel etiam eà non reddità testamenti
verbis munitus es, quibus se recepisse do-
tem universam; quoniam Socer tuus si-
gnificavit, ne hoc nomine conventaris,
solicite agere non debes; cum aut soluta
dote nulla supersit actio; aut non reddità
adversus petentem, juxta defuncti volun-
tatem, parata sit exceptio.*

1429. Quæstio 3. est, an idem procedat in
casu, quo testamentum foret irritum
quoad hæredis institutionem, vel alias
dispositiones ex defectu solennitatum?
Resp. quòd sic; nam, ut confessio pro-
fit tertio, & probet contra confitentem,
sufficit, quòd constet de ipsius mente,
seu veritate rei pendente à propria ejus-
dem voluntate; quòd non evertitur, si
alio vitio laboret testamentum; quali-
ter supra diximus valere confessionem
in judicio factam, esto propter judicii or-
dinem non servatum processus non valeat;
nec obstat, quòd unius confessio non
noceat alteri, sed tantum confitenti; hoc
enim procedit in casu, quo inter confi-
tentem, & alterum est alternitas juridica;
hæres autem juridicè idem est, cum Te-
statore.

1430. Quæstio est 4. an idem procedat in ca-
su, quo Testator confiteretur, se debi-
torem esse Titio? Resp. quòd, sic, nisi
hæres probaret, nullam debiti causam
subesse; nam eo casu Titius non posset
debitum exigere, tanquam aliundè de-
bitum immediatè; sed solum tanquam
debitum ex titulo fideicommissi; prima
pars ex eo est; quia ponimus, hæredem
probare, nullam subesse causam, ex

qua aliundè debitum sit: secunda verò
constat ex L. 93. ff. de legat. 3. §. 1.
ubi quidam in testamento sic scripsit:
*Sempronia mulieri meæ reddi jubeo ab
hæredibus meis centum aureos, quos mu-
tuos acceperam:* quæsitum est, si hanc
pecuniam, ut debitam Sempronia petens
victa sit (nempe quia hæredes probârunt,
nullum mutuuum datum fuisse) an fidei-
commissum peti possit; *respondit, se-
cundum ea, quæ proponerentur, posse ex
causa fideicommissi peti, quod apparuis-
set, non fuisse ex alia causa debi-
tum.*

Licet Doctores ex c. 2. h. t. communi-
ter deducant, posse ordinariâ penâ puni-
ri eum, qui in judicio, etiam inciden-
ter, confessus est crimen, si confessio-
nem secuta est inquisitio, & crimen ex
hac deprehensum (Canonicus enim in
judicio civili super electione confessus fue-
rat, se accepto pretio votum suum dedis-
se uni ex electis; & ob id ab omni offi-
cio, & beneficio depositus fuit) pluribus
impugnari solet ea doctrina. Nam 1.
sine legitimo Accusatore nemo debet pen-
nâ ordinariâ puniri; Judex enim debet
juxta formam libelli in judicio propositi
sententiam proferre tam in civilibus (L.
ut fundus ff. Communi dividendo)
quam etiam in criminalibus; c. *qualiter.*
24. de *Accusat. & c. Licet, de Simonia:*
sed ubi crimen *incidenter* detegitur, nul-
la est accusatio; ergo; in dict. autem c.
2. crimen Simonie ab illo Canonico so-
lùm incidenter detectum est; quia so-
lùm civiliter agebatur ad nullitatem ele-
ctionis; ergo non debet ordinariâ penâ
puniri, etiam securâ inquisitione, qui
crimen in judicio solum incidenter con-
fessus est.

Secundò, cum proceditur extraordi-
nario modo (nimirum per inquisitionem)
non pena ordinaria, sed extraordina-
ria imponenda est, ut tradit Barbof. in cit.
c. 2. n. 4. ergo etiam in præsentem; aliàs
stando in decisione dicti c. 2. ultra in-
tentionem Actoris sequeretur condem-
natio, contra L. 19. ff. de reb. credit. &
c. *fin. de jurejurand. in 6.* Tertio, quia
sponte Confessus crimen, & non convi-
ctus, mitius punitur, & non penâ ordi-
nariâ, per c. *fin. de furtis*, ubi fur Sacri-
legus, quia sponte Confessus est crimen,
& Ec-

& Ecclesie satisfecit, mitius punitus est, quam aliàs merebatur delictum; & ita tradunt communiter Tiraquel. *de panis temper. c. 30.* Julius Clarus *in practic. §. fin. q. 60.* & alii; imò contenti, ac seipsum deferenti etiam quandoque parcitur, ut habetur Proverb. 28. ibi: *qui confessus fuerit scelera sua, misericordiam consequatur.*

1433. Sed his non obstantibus standum est pro decisione Innocentii III. *in dict. c. 2.* nimirum, quòd quis puniri possit pœnâ ordinariâ, si, postquam etiam sponte Confessus est crimen in iudicio, secuta est inquisitio, & confessus per illam deprehendatur Reus; quia sic non punitur ex vi iudicii per Confessionem; sed inquisitionem. Hinc ad r. in contrar. n. 143 r. Resp. majorem esse veram, quando proceditur per viam *accusationis*; non autem, si per viam *inquisitionis*; hinc datâ min. & observatâ jam allatâ distinctione, N. conseq. datâ pariter subsumptâ, sub eadem distinctione N. conseq. Verum est, quòd in dato casu Canonicus ille Bethlehemiticus, in iudicio sponte, ac solum *incidenter* confessus Simoniam à se commissam in electione, receptâ pecuniâ, ut uni daret suum votum, punitus fuerit pœnâ depositionis ab officio, & beneficio, quæ est pœnâ ordinariâ Clerici Simoniaci (*c. Per tuas*, de Simonia) sed verum quoque est, quòd non tam *ex confessione* incidenter factâ in iudicio, quam *ex formato processu* per viam inquisitionis damnatus fuerit ordinariâ pœnâ; maxime cum Simoniaci, per inquisitionem detecto, impenitentem esse pœnam ordinariam constat. *ex c. Inquisitionis, de accusat.*

1434. Ex his postremis verbis patet etiam responsio ad 2. in *num. 1432.* Negandum enim est, Judicem teneri, minuerè semper pœnam ordinariam, quoties extra ordinem de causa cognoscit; cum etiam tali casu possit, si ei expediens videatur, pœnam delicti ordinariam infligere consideratis delicti, & personarum circumstantiis, ut tradit Anguianus l. 2. *de Legib. c. 6. num. 22.* quem citat, & sequitur Gonzalez ad dict. c. 2. h. t. *num. 7.* Malè autem supponit objectio, quòd in casu, quò *incidenter* Confessus crimen in iudicio, per viam inquisitionis invenitur Reus criminis confessi, Judex, infligens

Tom. II.

pœnam delicti ordinariam, procedat *ex intentione Actoris*; sic enim aliud est iudicium, in quò ventilatur intentio Actoris; aliud, in quò quæstio criminis; unde in hoc casu dictus Canonicus non potest dici punitus *ultra intentionem Actoris*; quia sententia pœnalis non fuit, nisi in iudicio inquisitionis lata; non autem in iudicio super causa, & contròversa electionis.

Ad 3. in eod. n. 1432. Resp. transmittendo, mitius puniri, sponte confessos criminem in iudicio, quando ad pœnam imponendam proceditur *ex sola Confessione iudiciali*; non autem, quando non tam ex confessione delicti factâ solum incidenter, quam *facto processu per viam inquisitionis*; nam de illo, non autem isto casu loquuntur iura inibi allegata. Nec obstat *c. Quam sit. 6. de excessib. Pralat.* ubi Clericus, tantum propter jactantiam (quia publicè confessus est, se cognovisse Virginem jam Viro desponsatam) ab officio, & beneficio suspensus est. Nam in dato casu scandalosa illa, & publicè jactantia, ad iudicium delata, & legitime probata, punita fuit; non autem crimen, de quo jactabundè confessus erat; cum esset tantum extrajudicialis, quæ etiam probata, quòd facta sit, non inducit probationem, sed tantum præsumptionem delicti; adeoque non ex illa, sed ex dato scandalo, ritè probato, processit Judex ad pœnam; quo nihil conficitur contra dicta.

Præter hæc not. Vocem *confessionis* tripliciter usurpari. 1. propriè pro manifestatione proprii actus; 2. minus propriè, pro jactantia; 3. minus impropiè, pro cautione. Unde etiam in iure non semper eodem modo accipitur; primo modo accipitur *in vii. de Confess. tam in ff. quam Cod. item in c. de crimine 15. q. 5.* ubi dicitur, quòd si Clericus *sponte fuerit crimen confessus*, vel legitimis testibus approbatus, canonicè feriatur sententiâ; & *c. fin. ibid.* ibi: *unde, si examinante Episcopo causam Presbyteri, vel Diaconi, non fuerit per testium approbationem Presbyter, vel Diaconus fortè convictus, non est scelus Episcopo legitime manifestum, nisi sua sponte scelus ipse confiteatur. Quod, nisi fecerit, interim non videmus, suo debere Presbyterum, vel*

Yy

Dia-

Diaconum officio privari. Sola ergo spontanea confessio, & Canonicus numerus, qualitas testium (decernentibus Episcopis, & accusatore, quod objecerat, comprobante) Clericum privat proprio gradu; item in c. *fn.* de *etate*, & *qualit.* ubi Calinensis Episcopus, confessus suam penitus illiteraturam coram summo Pontifice, ab administratione illius Ecclesie penitus remotus est; &c. Secundo modo accipitur in c. *Quam sit grave. 9. de excessib. Pralat.* ubi dicitur, suspendi debere Clericum, qui de suo crimine publicè gloriatur: tertio modo accipitur in *L. si Patronus 20. ff. de donat. §. de illo*, ibi: *de illo dubitari potest, qui, quod per Falcidiam retinere poterat, voluntatem testatoris secutus spondit se daturum; sed magis est, ut non possit sua confessioni obviare.*

1437.

Not. 2. glossam in c. 2. *h. r.* distinguere inter eum casum, quo crimen *incidenter* in judicio confessum attingit negotium principale, ac in eo involvitur; & inter illum, in quo illud non attingit; & hac distinctione observatâ respondere ad questionem controversam, de qua n. 1430. dicendo, si crimen in judicio etiam incidenter confessum attingat causam principalem, puniri posse penâ ordinariâ; non autem, si secus; & sic intelligendam decisionem Papalem in cit. c. 2. ducto argumento. 1. quia de connexis est idem iudicium; 2. quia in c. 1. *de except.* non punitur testis falsum deponens, *praesertim, ubi crimen ei objectum, causam, de qua agitur, contingere non videtur;* ergo ubi contingit, secus est; 3. in c. *per inquisitionem 16. de elect.* ubi testis suspenditur ab officio, qui confessus est in judicio, se scienter indignum elegisse; 4. quia in *L. 2. §. si publico, ff. ad leg. Jul. de adult.* ubi mulier de Adulterio à Marito accusata, illi opposuit exceptionem lenocinii, Maritus ut leno penâ ordinariâ afficitur. Igitur quia, si crimen incidenter detectum attingat negotium principale, penâ ordinariâ vindicari valet. Unde cum in praesenti specie crimen Simoniae contingeret negotium principale, rectè potuit Canonicus Bethlehemitanus penâ ordinariâ plecti.

1438.

Sed ad 1. Resp. in dispositione penâ

non rectè argui identitatem penâ inter connexa; cum possit inæqualis esse ratio mali, consequenter ratio meriti ad penam. Ad 2. ex c. 1. *de exceptionibus* Resp. quòd non agat de casu *confitentis* crimen in judicio; deinde ex hoc, quòd dicat testem in judicio convictum de crimine, contra eum excepto, repellitur quidem à testificando; de crimine non puniri, *praesertim*, ubi crimen, quòd objicitur, causam, de qua agitur, contingere non videtur; non sequitur, quòd solum, seu tantum tunc de crimine non puniatur, quando causam non contingit (nam *ly praesertim* solum denotat hunc casum, quando causam contingit, esse minus dubitabilem) sed etiam quando contingit; ratio redditur in textu: quia *accusatio secundum juris ordinem non procedit*, ubi solum convincitur de criminibus *ad solam exceptionem* objectis. Ad 3. ex c. *per inquisitionem*. Resp. quòd Cancellarius privatus non fuerit beneficio, propter crimen (quòd indignum elegerit scienter) *incidenter*, sed *principaliter* confessum; at quia à Judicibus delegatis in commissa inquisitione in capite, & membris etiam inventus est Reus Simoniae, quam Confessus non erat; & ex hoc privatum officio, & beneficio; non autem ex confessione, quòd indignum elegerit. Ad 4. ex *L. 2. Resp. in cit. §. Ex publico*, hoc non dici; verba ejus sunt: *si publico iudicio Maritus Uxorem Ream facit, an lenocinii allegatio repellat Maritum ab accusatione & putem non repellere: lenocinium igitur Mariti ipsum onerari, non mulierem excusat;* ubi nulla mentio penâ ordinariâ; sed tantum onerari Maritum exceptione lenocinii, ut inquisitione deprehensus Reus, subeat lenocinii penam.

* * *

AS):(O): SW
 8